

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

802

Vragen van **Jasper van Dijk** (SP) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *armoede in Nederland en weken alleen gekookte rijst* (ingezonden 25 oktober 2018).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Ark** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 30 november 2018)

Vraag 1

Wat is uw reactie op het verhaal van Claudia Brugman die tien jaar in armoede leefde in Nederland en soms wekenlang niets anders te eten had dan gekookte rijst?¹

Antwoord 1

Het verhaal van mevrouw Brugman vind ik schrijnend. Armoede grijpt diep in het leven van mensen in en heeft verstrekkende gevolgen. Het voorkomen en bestrijden van (de structurele oorzaken van) armoede en tevens schuldenproblematiek is daarom een van mijn belangrijkste prioriteiten.

Vraag 2

Herkent u het beeld van groeiende langdurige armoede, gezien uit onderzoek van Stichting Armoedefonds blijkt dat het aantal Nederlanders dat een beroep deed op organisaties zoals de Voedselbank met 18% gestegen is tussen 2013 en 2017?

Antwoord 2

Recent verschenen cijfers van het CBS² laten zien dat in 2017 de groei in het aandeel huishoudens dat vier jaar of langer van een laag inkomen moest rondkomen heeft doorgezet. In 2014 lag dit aandeel op 2,7%. In 2017 nam het aandeel toe van 3,2% naar 3,3%. Het CBS geeft aan dat meer huishoudens door toedoen van de economische crisis langdurig afhankelijk zijn geraakt van een bijstandsuitkering. De groeiende langdurige armoede is een ongewenste ontwikkeling; het kabinet zet daarom in op het terugdringen van armoede (zie ook het antwoord op vraag 4).

Voedselbanken en andere maatschappelijke organisaties doen heel goed werk voor mensen in armoedesituaties, maar het feit dat mensen gebruik moeten

¹ NOS, 17 oktober 2018, «Weken alleen gekookte rijst», meer hulpvragen bij armoedebestrijders

² CBS (2018). Meer huishoudens met risico op armoede in 2017

maken van deze organisaties is natuurlijk niet goed. Ik vind het daarom positief om te lezen dat het aantal mensen dat afhankelijk was van voedselhulp, zoals hulp van de voedselbank, sinds 2013 met 19% is gedaald.³ Voor mensen die zelf onvoldoende middelen hebben om te voorzien in speelgoed, een fiets of andere middelen is het goed dat deze organisaties bestaan en dat zij er steeds beter in slagen om deze mensen te bereiken.

Vraag 3

Onderschrijft u dat honger en armoede in een beschaafd land als Nederland niet voor horen te komen? Zo ja, bent u bereid om uw doelstelling voor het aantal mensen in armoede op nul te zetten?

Antwoord 3

Ieder persoon dat in armoede leeft is er een teveel. Het kabinet zet zich daarom in om het aantal mensen dat in armoede leeft terug te dringen. Werk (of meer uren werk) is de beste weg uit de armoede en daar zetten we in deze kabinetsperiode dan ook sterk op in. Daarnaast steunt het kabinet gemeenten en maatschappelijke organisaties bij de bestrijding van armoede en in de ondersteuning van financieel kwetsbare inwoners.

Vraag 4

Wat zijn uw plannen om armoede uit Nederland te bannen?

Antwoord 4

In de brief die op 21 november aan de Tweede Kamer heb aangeboden⁴ geef ik aan op welke drie punten ik in ieder geval ga inzetten om de armoede en het hebben van een laag inkomen aan te pakken. Allereerst neemt het kabinet maatregelen om de lasten op werk te verlagen- onder andere door lagere belastingtarieven en de hogere algemene heffingskorting en arbeidskorting- om te zorgen dat meer werk meer loont. Hierdoor houden werkenden meer netto loon over in de portemonnee. Voor paren verhoogt dit kabinet de zorgtoeslag, zodat zij minder geld kwijt zijn aan de zorgpremie en het eigen risico. Voor gezinnen met kinderen gaat de kinderbijslag omhoog. Verder wil ik dat meer mensen met een bijstandsuitkering een baan vinden, omdat voor heel veel mensen werk de beste weg uit armoede is. Er is een groep mensen voor wie het vinden van een baan minder eenvoudig is. Om deze mensen te ondersteunen mensen heb ik onder andere het brede offensief gelanceerd, waarover ik de Kamer op 20 november heb geïnformeerd⁵. Tot slot wil ik dat volwassenen en in het bijzonder kinderen kunnen meedoen. Hierdoor vergroten we voor kinderen de kansen om ook later hun plek te vinden in de maatschappij.

Het vorige kabinet heeft € 100 mln. structureel beschikbaar gesteld, voornamelijk voor gemeenten en organisaties, om armoede en schulden aan te pakken, en nog eens structureel € 100 mln. om armoede onder kinderen aan te pakken. Het kabinet heeft daar voor de huidige kabinetsperiode nog eens een impuls van € 80 mln. aan gegeven. Het grootste gedeelte van de middelen is ter beschikking gesteld aan gemeenten. Het kabinet blijft met deze middelen inzetten op de aanpak van armoede. Met de motie Segers is recent € 4 mln. voor de bestrijding van armoede onder kinderen vrijgemaakt, omdat een extra impuls gewenst wordt geacht voor het samenwerkingsverband van partijen die zich inzetten voor bestrijding van armoede onder kinderen. Ik ben met de armoedepartijen in gesprek over de mogelijke inzet en bestedingstermijn van deze middelen.

Vraag 5

Wat is uw reactie op het bericht van Eurostat dat het risico op armoede of sociale uitsluiting de afgelopen tien jaar in Nederland is gestegen van 14,9% in 2008 naar 17% nu?⁶

³ Stichting Armoedefonds, Verkennend onderzoek naar trends en ontwikkelingen binnen de lokale armoedebestrijding (2013–2018), p. 9–10

⁴ Kamerstuk 24 515, nr. 454.

⁵ Kamerstuk 34 252, nr. 138

⁶ Nu.nl, 16 oktober 2018, Meer Nederlanders lopen risico op armoede dan tien jaar terug

Antwoord 5

Deze vraag is ook gesteld in de set schriftelijke vragen die de Vaste Kamercommissie SZW heeft gesteld in de aanloop naar de begrotingsbehandeling SZW in de Tweede Kamer. Hieronder volgt een korte samenvatting van het antwoord dat bij die set schriftelijke vragen is gegeven.

De stijging van armoede die Eurostat noemt heeft twee verklaringen.

Allereerst is het jaar 2008 natuurlijk het jaar dat er een grote economische uitbraak is. Dit heeft geleid tot een groei van de werkloosheid en daarmee, aangezien de armoedegrens van Eurostat boven de bijstand ligt, tot een groei in het percentage huishoudens met een laag inkomen.

De tweede reden van de stijging is wat technischer van aard. Door een methodewijziging in de inkomensafbakening wordt vanaf 2015 de werkelijk betaalde belasting inclusief de hypotheekrenteaftrek meegeteld in het inkomen. In de daaraan voorafgaande jaren werd de hypotheekrenteaftrek niet meegenomen. Door deze wijziging komt vanaf 2015 het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen van woningeigenaren hoger uit dan in eerdere jaren. Dit heeft tot gevolg dat er meer mensen dan voorheen onder de kritische inkomensgrens terecht komen, waardoor het risico op armoede en/of sociale uitsluiting na de crisisjaren bleef stijgen.

Vraag 6

Erkent u dat daarmee het beleid om armoede te bestrijden niet effectief geweest is?

Antwoord 6

Werk is de beste weg uit armoede en met programma's als Matchen op Werk, Perspectief op Werk en natuurlijk het brede offensief zijn en gaan we hard aan de slag om nog meer mensen met een uitkering aan het werk te krijgen. Tevens neemt het kabinet, zoals ik al aangaf, maatregelen om de lasten op werk te verlagen zodat inkomen uit arbeid minder wordt belast en werkenden meer over houden in de portemonnee.

Het vorige kabinet heeft € 100 mln. structureel beschikbaar gesteld om armoede onder kinderen aan te pakken. Het grootste gedeelte van de middelen is ter beschikking gesteld aan gemeenten. Ik verzond afgelopen 21 november de Kamerbrief met de tussentijdse evaluatie van de inzet van de extra middelen voor kinderen in armoede⁷. Hierin geef ik aan dat ik een positieve ontwikkeling bij gemeenten zie als het gaat om aandacht en concrete inzet voor het aanpakken van armoede onder kinderen en ervoor te zorgen dat kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen, maatschappelijk kunnen meedoen. Dat de middelen een positief effect hebben is ook terug te zien in het rapport van Stichting Armoedefonds. Zo geeft Stichting Armoedefonds aan dat het extra geld mogelijkheden geeft om meer bekendheid te genereren en zo meer vraag aan te trekken.⁸ Bovendien verwijzen gemeenten mensen ook sneller door naar dergelijke armoedeorganisaties. Stichting Leergeld is daar een mooi voorbeeld van, zij hebben 120% meer kinderen kunnen ondersteunen dankzij de extra middelen.⁹

Vraag 7

Hoe gaat u het beleid aanpassen om tot beleid te komen dat wel effectief is teneinde te voorkomen dat mensen in armoede terecht komen en wekenlang rijst moeten eten?

Antwoord 7

Ik blijf kritisch kijken naar het huidige participatie- en armoedebeleid om het aantal mensen dat in Nederland in armoede leeft steeds verder terug te kunnen dringen. Zo informeerde ik op 8 november uw Kamer¹⁰ dat ik met de VNG en gemeenten in gesprek ga om te bezien hoe gemeenten werkenden met een laag inkomen beter kunnen bereiken en ondersteunen en ga ik tevens met ze in gesprek over de uitkomsten van de tussenevaluatie van de

⁷ Kamerstuk 24 515, nr. 455

⁸ Stichting Armoedefonds, Verkennend onderzoek naar trends en ontwikkelingen binnen de lokale armoedebestrijding (2013–2018), p. 14

⁹ Stichting Armoedefonds, Verkennend onderzoek naar trends en ontwikkelingen binnen de lokale armoedebestrijding (2013–2018), p. 7

¹⁰ Kamerstuk 24 515, nr. 452.

inzet van extra middelen voor kinderen in armoede en de verbeterlagen die mogelijk en nodig zijn.